

Šaudymo pratybos – su vienu moderniausių ginklų

Vyr. srž. Romas Eidukevičius

Dainavos rinktinė

Gruodžio 10 d. Dainavos rinktinėje, vadovaujant pratybų vadovui kpt. Kęstučiui Mincei, kuopų kariai-savanoriai laikė ginklo valdymo testą (GVT) bei dalyvavo kuopų kovinio šaudymo pratybose (KŠP) su vienu moderniausių ginklų. Instruktorė ltn. Elmyra Baljanaitė supažindino su vienu iš moderniausių šiuo metu naudojamų automatinių šautuvų – G36 saugaus elgesio valdymu, jo priežiūra, taktiniais-techniniais duomenimis. Pasak instruktorės, šis šautuvas – yra vienas iš moderniausių šiuo metu naudojamų automatinių šturmo šautuvų ginklų rinkoje. Jis yra lengvas, patikimas ir ergonomiškas. Naudojamas 25 pasaulio šalių – Vokietijos, Ispanijos, JAV ir kitų ginkluotosiose pajėgose, skirtas priešo gyvagai jėgai ir nešarvuotai technikai naikinti. Šio tipo šautuvus naudoja Lietuvos

Autoriaus nuotrauka

kariuomenės „Aitvaras“ ir kiti junginiai.

Automatinis šautuvas sukurtas XX a. paskutinio dešimtmečio pradžioje Vokietijoje ir pradėtas naudoti vokiečių kariuomenėje 1995 m. Kalibras 5,56 mm, šoviny 5,56x45 mm, svoris 3,6 kg; 3,3 kg. dėtuveje talpa 30 šovinių, greitošauda – 750 šūvių per minutę. Kad ginklas

būtų lengvesnis, daugiausia naudotos polimerinės medžiagos, net uokšas ir spynos rėmas pagaminti iš polimerų su plieno intarpais. Naudojamos permatomos dėtuvės (tai suteikia galimybę matyti, kiek šovinių yra likę dėtuveje). Smogiamasis-paleidžiamasis mechanizmas sutalpintas

Pradžia. Tęsinys 6 psl.

Savanoriai padovanojo knygų Jašiūnų lietuviškai mokyklai

Ats. mjr. Albertas DAUGIRDAS

LKKSS Vilniaus skyriaus pirmininkas

Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Vilniaus apskrities skyrius gruodžio 13 d. aplankė Šalčininkų rajono Jašiūnų „Aušros“ vidurinę mokyklą. Jos bibliotekai buvo perduota dovana – 27-iose dėžėse supakuotos daugiau kaip 700 knygų, skirtų dviems šimtams visų amžiaus grupių mokyklos moksleivių ir trisdešimčiai mokyklos mokytojų. Knygų perdavimo renginio metu, pilnutėlyje aktų salėje, savanoriai kūrėjai trumpai papasakojo apie organizacijos istoriją, tikslus ir nuveiktus darbus. Buvo priminta, kad ši lietuvių rėmimo akcija jau ketvirtą kartą Šalčininkų krašte per dvejus metus (2012 m. knygos buvo perduotos Baltosios Vokės, Poškonų ir Dieveniškų lietuviškomis mokykloms), tačiau ši yra pati solidžiausia. Vyrai juodomis beretėmis pa-

aukojo daugiau kaip 3000 Lt naujų knygų pirkimui, o sudėjęs kitų organizacijų ir piliečių paaukotus pinigus bei padovanotas

knygas, akcijos bendra vertė viršijo 10 tūkst. litų sumą. Gera žinia ir tai, kad akciją parėmė kur kas didesnis spektras instituci-

Pradžia. Tęsinys 7 psl.

Apie Lietuvos kariuomenę moksleiviams pasakoja ats. mjr. Albertas Daugirdas. Gintauto Šniro nuotrauka

Rinktinės kariai dalyvavo akcijoje „Lašiša“

Srž. Ramūnas KEMEŽYS

Dariaus ir Girėno rinktinė

Nuo spalio mėnesio pradžios iki lapkričio pabaigos mūsų rinktinės kariai dalyvavo akcijoje „Lašiša 2013“.

Savanoriai ir profesinės karo tarnybos kariai drauge su Kauno regiono aplinkos apsaugos departamento gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos specialistais dalyvavo šešiuose budėjimuose prie Nerios, Šventosios, Lomenos upių, žvejų pamėgtose vietose. Šios akcijos metu rinktinės karių tikslas buvo padėti aplinkos apsaugos pareigūnams kontroliuoti žvejybos taisyklių, apribojimų ir draudimų gaudyti lašišas ir šlakius, laikymąsi. Kariams teko budėti ne tik šviesiu paros metu, bet ir vėlai vakare, kai jau buvo gerokai sutemę, kadangi, gamtos apsaugos inspektorių teigimu, tokiu metu dažniausiai ir veikia

pažeidėjai. Kad ir uoliai rinktinės kariai atliko savo užduotį, tačiau jiems nepavyko rasti taisyklių pažeidėjų. Tokia padėtis labai nudžiugino, nes dauguma žvejų ne tik turėjo reikiamus leidimus ir naudojo leistiną žvejybos įrangą, bet ir nuoširdžiai palaikė vykdomos akcijos iniciatyvą ir karių dalyvavimą joje.

– Kariai su dideliu malonumu prisijungė prie šios akcijos, jiems patiko vykdyti neįprastas užduotis ir jie tikrai lauks kitų kvietimų prisijungti prie tėviškės gamtos iš-

Autoriaus nuotrauka

saugojimo, – atsisveikindamas su gamtos apsaugos inspektoriais sakė 202-osios kuopos vadas kpt. Justinas Bolys.

RINKTINĖS KUOPŲ RIKIUOTĖS INSPEKTAVIMAS

Vyr. ltn. Dalia GRIGARAVIČIENĖ

Vyčio rinktinė

Lapkričio 30 d. ir gruodžio 1 bei 7 dienomis Vyčio rinktinėje vyko kuopų karių rikiuotės inspektavimas.

Per tris dienas buvo aplankytos visos devynios rinktinės kuopos. Pagrindinis rinktinės kuopų inspektavimo tikslas buvo praveisti karių rikiuotės apžiūrą, patikrinti karių ekipuotę, supažindinti karius su 2013 metais rinktinėje vykdyta veikla ir supažindinti su planuojama veikla 2014 metams.

Kuopų inspektavimas prasidėjo nuo karių rikiuotės ir ekipuotės apžiūros. Po rikiuotės apžiūros visi kariai rinkosi į kuopavietėse esančias klases, kur jų laukė rinktinės štabo skyrių viršininkai su 2013 metų rinktinės veiklos planu. Susirinkusiems kariams kiekvienas štabo skyriaus viršininkas papasakojo apie 2013 metais nuveiktus darbus.

Štabo S1 skyriaus viršininkas kpt. Gintaras Berdešius trumpai supažindino karius su 2013 metais rinktinėi skirtų kvotų kursams išnaudojimu ir skirtomis kvotomis 2014 metais, pateikė informaciją apie

kuopų užpildymą kariais savanoriais. Išanalizavus rinktinės karių savanorių tarnybos duomenis, buvo nupieštas tipinis rinktinės kario savanorio paveikslas – amžius, išsilavinimas, užimtumas, tarnybos stažas. Siekdamas sudominti karius savanorius tarnyba rinktinės žvalgų būryje, štabo S2 skyriaus viršininkas kpt. Arūnas Norkevičius kalbėjo apie žvalgų rengimo specifiką, jų pasiekimus tarptautinėse žvalgų varžybose bei atrankos į žvalgų būrį principus, pateikė drausmės pažeidimų analizę, dienos tarnybos patikrinimų ir budrumo lygių pratybų rezultatus bei identifiкуotą patirtį. Štabo S3 skyriaus viršininkas kpt. Jurgis Mėlynis supažindino karius savanorius su pagrindiniais kovinio rengimo renginiais, vyk-

dytais 2013 me-tais, pasiektais rezultatais vertinamųjų lauko taktinių ir kovinio šaudymo pratybų metu. Štabo S4 skyriaus viršininkas kpt. Juozas Tamulynas kariams pateikė 2013 m. įsigijimų suvestinę bei 2014 m. numatomų įsigyti materialinių vertybių planus. Štabo S5 skyriaus viršininkė vyr. ltn. Dalia Grigaravičienė supažindino karius su dalyvavimu agitaciniuose, sporto bei kituose renginiuose. Kariams savanoriams buvo įdomu, kad

Vrš. Laimutis Gasiūnas tikrina tarnybinius pažymėjimus. Autorės nuotrauka

ir 2014 metais bus organizuojami karių savanorių šeimų narių vizitai į pratybas ir darbdaviams skirtas renginys „Pasijusk tikru kariu“.

Puikiai žinantis karių savanorių silpnąsias, stipriąsias puses ir jų lūkesčius bei humoro jausmo nestokojantis rinktinės vyriausiasis puskarininkis vrs. Laimutis Gasiūnas susirinkusiems kariams priminė karjeros galimybes bei reikalavimus, kuriuos turi atitikti kariai savanoriai, norintys užsitarnauti aukštesnį karinį laipsnį ir užimti didesnės atsakomybės reikalaujančias pareigas. Trumpai buvo apibendrinti rinktinės ir Sausumos pajėgų geriausio skyriaus varžybų rezultatai ir apibendrinta patirtis. Be kitų svarbių klausimų buvo kalbėta ir apie Sausumos pajėgų kario kortelę bei siekiamybę išleisti ir rinktinės kario kortelę. Rinktinės vyriausiais puskarininkis savo pristatymo metu akcentavo alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimo žalą sveikatai ir nesuderinamumą su karine tarnyba,

pabrėžė, kad bet koks netinkamas elgesys, ypač dėvint karinę uniformą, diskredituoja kario savanorio tarnybą bei Lietuvos kariuomenės vardą visuomenėje.

Rinktinės vadas plk. ltn. Aurelijus Motiejūnas, kariams pristatė kovinio rengimo prioritetus 2014 metams. Pagrindinė kovinio rengimo tema bus „Mūšis mieste“, išliks ir „Teritorinė gynyba“. Supažindindamas karius su Lietuvos kariuomenės naujiena – lazerine mūšio sistema „Miles“, trumpai pristatė kovinio rengimo renginius, kurie vyks 2014 m, pabrėždamas, kad ir toliau bus skiriami prioritetai TMU OP kuopai, žvalgų būriui, bei individualių užduočių klaidų taisymui. Naujiena kariams savanoriams buvo ir tai, kad nuo ateinančių metų, žvalgybos užduočių vykdymui, kuopose papildomai bus ruošiami pėstininkų skyriai. Susitikimo metu rinktinės vadas pabrėžė, kad kiekvienas karys savanoris yra pats geriausias agitacijos šaltinis rinktinėje bei

prašė visų skleisti informaciją draugų ir artimųjų tarpe, kviesti juos prisijungti prie kario savanorio tarnybos rinktinėje. Plk. ltn. A. Motiejūnas atsakė į karių savanorių užduodamus klausimus, su jaunesniaisiais vadais diskutavo apie 2013 metais įdiegtą naujovę – seržantų laiką, šios naujovės privalumus ir trūkumus, pasiūlymus ką ir kaip galima būtų tobulinti.

Rinktinės vadas pasveikino susirinkusius karius su artėjančiomis šventėmis ir palinkėjo, kad ateinantys metai būtų kovingi kovinio rengimo prasme, bet kartu ir ramūs prie jaukaus šeimos židinio.

Šis renginys tai puiki proga rinktinės vadovybei metų pabaigoje pristatyti kariams savanoriams vykdytą veiklą, planus ateinantiems metams, praplėsti karių savanorių akiratį apie rinktinėje ir kariuomenėje vykstančius procesus, o kariams savanoriams puiki galimybė artimiausią susipažinti su rinktinės vadovybe bei greičiau gauti atsakymus į jiems rūpimus klausimus.

Į atsargą išleistas Žemaičių rinktinės vyriausiasis puskarininkis

Vilma KOJELIENĖ

Žemaičių rinktinė

Lapkričio 29 d. į atsargą išleistas Žemaičių rinktinės vyriausiasis puskarininkis vrs. Leonas Mileikis. Naujuoju rinktinės vyriausiuoju puskarininkiu paskirtas vrs. Ramūnas Valčiukas, prieš tai 6 metus vyriausiojo puskarininkio pareigas ėjęs Butigeidžio dragūnų batalione.

Leonas tarnybą pradėjo 1993 m. kariu savanoriu Plungės kuopoje. Profesinės tarnybos kariu pradėjo tarnauti 1994 m. tuometinėje Klaipėdos pasieniečių rinktinėje. Per 20 tarnybos metų ėjo įvairias pareigas Žemaičių 10-ojoje (Telšių) rinktinėje, Vakarų apygardoje „Žemaitija“ ir Butigeidžio dragūnų batalione.

– Likimas lėmė, kad tarnybą baigiu ten, kur ir pradėjau – Žemaičių rinktinėje, – ceremonijos metu sakė vrs. Leonas Mileikis.

Leonas vyriausiuoju rinktinės puskarininkiu paskirtas tik prieš metus, tačiau ir per trumpą laiką sugebėjo nemažai nuveikti. Jo iniciatyva gimė geriausio rinktinės metų kario savanorio rinkimai, kuriais siekiama pagerbti geriausių rezultatų pasiekusius ir tarnybai atsidavusius karius savanorius, tuo pačiu skatinant

naujų karių savanorių motyvaciją. Leonas taip pat įsteigė asmeninį prižą geriausiam verbuotojui – kariui savanoriui, pasižymėjusiam agituojuoju jaunuolius į tarnybą Savanorių pajėgose. Įgyvendinant Leono sumanymą, gruodžio mėnesį įkurtas „Žemaičių rinktinės karių klubas. Dar viena

iš Leono svajonių – pėsčiųjų žygis Žemaitijos partizanų keliais, kurį jis būtinai sieks įgyvendinti artimiausiu metu. Pats Leonas – aktyvus pėsčiųjų žygių dalyvis, savo asmeniniu pavyzdžiu stengėsi į juos įtraukti kuo daugiau rinktinės karių, ir jam tai puikiai pavykdavo.

Pradžia. Tęsinys 14 psl.

Vrs. Leonas Mileikis (dešinėje) su rinktine atsiveikina, jį pakeičia vrs. Ramūnas Valčiukas (kairėje)
Vyr. srž. Aringo Švedo nuotrauka

ŠTABO IR APTARNAVIMO KUOPOS KARIAI PRATYBOSE

Vyr. ltn. Ignas ABRAMIKOVAS

Vyčio rinktinės ŠAK vadas

Gruodžio 7-8 dienomis Vyčio rinktinės štabo ir aptarnavimo kuopoje vyko pratybos, kurios karius pasitiko su pirmuoju sniegu.

Nuo ankstyvo ryto su pilna ekipuote kuopos kariai skubėjo į pratybas. Kariai šiek tiek nerimavo, nes žinojo, jog šiandien vyks ne eilinis rikiuotės inspektavimas, o su rinktinės vadu priešakyje.

Nors per naktį ir buvo nemažai prisnigta, tačiau dauguma ŠAK kuopos karių atvyko į pratybas laiku. Atvykusius į kuopą karius, pasitiko visiškai nusiplūkusi dienos tarnyba, nes per visą naktį, vadovaujama nenuilstančio dienos tarnybos budėtojo gr. Egidijaus Barausko, turėjo nuvalyti ŠAK, 501, 502 kuopaviečių rikiuotės aikštę nuo sniego.

Atvykę į kuopavietę, kariai rūpestingai ir atsargiai dėliojo savo ekipuotę, nes žinojo, kad reikia saugoti kiekvieną daiktą, kadangi tikriausiai kito niekas ir neišduos. Toks jau mažai optimistiškas šių dienų karių savanorių aprūpinimas...

Išsidėstę daiktus, kariai savanoriai, vadovaujami būrių vadų, rikiavosi ir laukė atvykstančio rinktinės vado. Po rinktinės vado pasisveikinimo ir trumpos įžangos, kariai nuskubėjo prie daiktų, kur juos jau buvo pasiruošę tikrinti rinktinės vyriausiasis puskarininkis su kitais rinktinės štabo karininkais.

Po patikrinimo, tik susidėję daiktus, visi

Štabo ir aptarnavimo kuopa. Vyr. ltn. **Dalios Grigaravičienės** nuotrauka

nuskubėjo į mokymų klasę. Rinktinės štabo skyrių viršininkai, pagal savo atsakomybės sritis, pristatė rinktinės veiklą 2013 metais bei supažindino susirinkusius karius su 2014 metais planuojama vykdyti veikla.

Labai visus nudžiugino štabo S4 skyriaus viršininkas kpt. Juozas Tamulynas pranešęs, jog planuojamas didesnis aprūpinimas ekipuote ir amunicija, ypatingai aprūpinimą turėtų pajusti žvalgai. Šis pranešimas kiekvieno savanorio veide sukėlė šypseną ir pasitenkinimą.

Susitikimui einant į pabaigą, viską apibendrino rinktinės vadas plk. ltn. Aurelijus Motiejūnas, nurodydamas 2014 metams išskeltas užduotis tiek administracinėje veikloje, tiek koviniame rengime.

Inspektavimą užbaigė rinktinės monetos įteikimas geriausiems kuopos kariams bei žvalgams, kurie įveikė atranką, pasveikinimas ir atrankos pažymėjimų įteikimas.

Toliau, po pietų, kariai tęsė mokymus, prisimindami radijo ryšio procedūras ir

rikiuotės elementus.

Sekančią dieną skyrininkai ir grandžių vadai studijavo taktinius ženklus, prisiminė kaip skelbti kovinį įsakymą bei kaip braižyti operacijos skaidrę. Likę kariai toliau tobulino rikiuotės elementus bei susipažino su Lietuvos kariuomenės kūrimosi istorija, kartu prisimindami jos esamą struktūrą ir karinius laipsnius.

Po pratybų, visi draugiškai susėdome mokymų klasėje ir valėme ginklus, o rinktinės ŠAK žvalgų būrio karių, kaip ir kiekvieną sekmadienį, laukė kovinės savignyos instruktorius, št. srž. Eugenijus Žukauskas, kuris stengėsi perduoti kariams kuo daugiau savo patirties.

Po kovinės savignyos užsiėmimų žvalgai nuskubėjo į baseiną tobulinti ir įtvirtinti plaukimo bei nardymo įgūdžių.

Buvo ištis šaunios pratybos, kurios pasižymėjo ne tik užsiėmimų gausa, tačiau ir dideliu, atėjusių į pratybas, karių skaičiumi.

Rinktinės 503 kuopos karių susitikimas su moksleiviais

Eil. Vygantas GIRČYS

Vyčio rinktinės 503 kuopos karys savanoris

Gruodžio 4 d. Vyčio rinktinės 503 pėsčiųsnių kuopos kariai organizavo patriotinio ugdymo užsiėmimus Pasvalio rajono Krinčino Antano Vienažindžio pagrindinėje mokykloje.

Piliečių patriotizmo ugdymas jaunimo tarpe yra svarbus uždavinys, nes patriotinis ugdymas mokyklose yra reikšminga

priemonė sprendžiant minėtas problemas. Džiaugiuosi, kad dalyvaudamas šiame renginyje, galėjau nors maža dalelyte prisidėti prie jaunimo patriotinio ugdymo.

503 pėsčiųsnių kuopos vadas vyr. ltn. Robertas Steckas susirinkusius moksleivius, supažindino su kario profesija, savanoriškąją karo tarnybą, būtiniais kariniais mokymais bei karjeros kariuomenėje perspektyvomis.

Jauniausiems renginio dalyviams, kurie norėjo kuo greičiau apsirengti kariška uni-

forma, buvo pasiūlyta savo jėgas išbandyti tampant jaunuoju šauliu.

Žinoma, daugiausia teigiamų emocijų sukėlė galimybė iš arčiau susipažinti su ginkluote ir ekipuote, pasimatuoti šalną bei apžiūrėti pilnai sukomplektuotą karišką kuprinę.

Susidomėjimas, šypsenos ir spindinčios moksleivių akys dar kartą įrodė, kad kario profesija – viena įdomiausių ir garbingiausių. Džiugu, kad auga nauja karių karta...

Pasirašytos sutartys su Biržų ir Kupiškio rajonų savivaldybėmis

Vyr. ltn. Dalia GRIGARAVIČIENĖ

Vyčio rinktinė

Lapkričio 28 d. Vyčio rinktinė pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Kupiškio rajono savivaldybe, o gruodžio 2 d. – su Biržų rajono savivaldybe.

Sutarčių pasirašymo tikslas yra šviesti ir informuoti visuomenę apie Lietuvos saugumo ir gynybos politiką, Lietuvos kariuomenę, ugdyti pilietinę visuomenę, rūpintis vaikų ir jaunimo socializacija, ugdant tautines vertybes ir pilietiškumą bei rengtis valstybės saugomos teritorijos apsaugai ir gynybai bei ekstremalių situacijų valdymui Biržų bei Kupiškio rajonų savivaldybių teritorijose. Bendradarbiavimo sutartimis Kupiškio ir Biržų rajonų savivaldybės įsipareigojo

turimomis priemonėmis skleisti visuomenei aktualią informaciją apie Lietuvos saugumo ir gynybos politiką, krašto apsaugos sistemą ir jos vaidmenį užtikrinant šalies saugumą.

Taip pat bendradarbiavimo sutartimis Kupiškio ir Biržų rajonų savivaldybės įsipareigojo kvieisti rinktinės atstovus dalyvauti Kupiškio ir Biržų rajonų savivaldybių rengiamose civilinės saugos pratybose, gyventojų evakavimo ir visuomenės informavimo klausimais.

Savo ruožtu, siekiant ugdyti pilietinę visuomenę, rinktinė įsipareigojo padėti įgyvendinti Kupiškio ir Biržų rajonų savivaldybių įvairius projektus, organizuoti renginius, bei dalyvauti rinktinės ir Biržų bei Kupiškio rajonų savivaldybių bendruose renginiuose.

Sutarčių pasirašymo metu maloniai nu-

stebino teigiamas ir patriotiškas Kupiškio ir Biržų tarybos narių požiūris į sutarčių pasirašymą. Renginių metu buvo išsakytos kelios nuomonės tvirtai palaikančios šią idėją.

Džiugu pažymėti, kad iš Kupiškio rajono savivaldybėje už sutarties pasirašymą balsuota vienbalsiai, o Biržuose iš 24 posėdyje dalyvavusių tarybos narių, tik vienas susilaikė.

Bendradarbiavimo sutarčių pasirašymas buvo tik simbolinis aktas, nes ir prieš sutarčių pasirašymą rinktinė ir 503, 504 pėstininkų kuopų kariai glaudžiai bendradarbiavo su vietos valdžia organizuojant bei dalyvaujant bendruose renginiuose.

Artimiausiu metu rinktinė planuoja pasirašyti bendradarbiavimo sutartis su Pasvalio, Utenos bei kitomis rinktinės atsakomybės rajone esančiomis savivaldybėmis.

Tigras – mano senelis

Godā JURŠĖNAITĖ

Ignalinos Česlovo Kudabos pagrindinės mokyklos moksleivė

dr. Rimanto Krupicko atminimui skirto konkurso „Mano atrasta Lietuva“ dalyvė

Labai daug gražių vietų yra Lietuvoje. Daug jų esu aplankiusi, bet visada skubu namo, į Ignaliną, nes savo tėviškėje jaučiuosi geriausiai. Aš visada sakau: „Kur bebūtum, kur bekeliautum, gražiau nei mūsų mažame kaimelyje Lietuvos pakrašty – Gaureliuose – nerasi...“ Čia medžiai ošia kitaip ir tas garsas verčia susimąstyti bei leidžia nurimti. Jisai sukelia truputį melancholišką būseną, bet mintys visados būna geros. Čia palangių darželiuose dūzgia bitės, tas dūzgesys primena ugnies spragsėjimą. Pievoje ganosi rudas it šokoladas arklys, žydi nuostabios gėlės, kurios kvėpia kitaip, nuostabiai, nes tai mūsų kaimo gėlės. O kaip būna gera, kai priskini puokštelę gėlių ir ją padovanoji senai močiutei, kurios veidas nušvinta džiaugsmu. Miškas čia pilnas gėrybių: žemuogių, mėlynių ir įvairių grybų. O uogų didumas neišpaskaitytas, niekur tokių nerasi. Labai skanu jas valgyti su naminiu pienu ir žiupsne-

liu cukraus. Kiekvieną rytą girdi gaidžio giesmę. Žalmargė karvutė rupšnoja žolę. Saulė čia leidžiasi taip nuostabiai – viskas atsispindi ežere ir pievose.

Atrodo, jog kaimelis toks nedidelis – tėra dešimt spalvingų namukų ir „saujelė“ senyvų žmonių, kurių išmintis it aukso skrynja, kurioje pilna įvairių istorijų, dainų, pasakojimų, eilėraščių, poterių. Čia tu žmonių it stebukliukų daug, bet viename iš pirmutinių rudos spalvos namų, šalia kurių sode linguoja keliolika senyvų obelių, gyvena ir mūsų šalis „deimantiukas“ – Gaurelių kaimo didžiavysis partizanas Adomas Juršėnas. Tai mano senelis.

85 metų senelis turi didelį troškimą gyventi, nors ligos nenorėjo jo palikti ramybėje. Kokia liga beužkluptų, jis niekada jai nepasiduoda. Jo dvasia stipri, nes jis parti-

zanas, priklausęs Tigro rinktinei, senelis yra vienintelis likęs gyvas. Jo slapyvardis – Slyva. Jis nekentė Lietuvą priespaudoje laikusių rusų ir kovojo vardan mūsų Tėvynės, kurią labai mylėjo ir tebemyli. Senelis Adomas laukdavo Lietuvos „be rusų“, ir štai jis jos sulaukė. Močiutė Vitalija buvo irgi nuostabus žmogus, labai maloni ir darbšti: audė, siuvo ir visada visiems šypsojosi, nors ją kankino ypatingai klatinga liga – vėžys. Senelis Adomas ir močiutė Vitalija

Senelis Adomas savo sodybos darže

buvo tokie panašūs. Buvo, nes močiutės jau šešeri metai nebėra. Namu antrame aukšte, kampe, tebestovi medinė gėlėmis puošta didžiulė skrynia, pilna močiutės siuvinėtų užklotų, rankšluostėlių, paklodžių, staltiesių. Vis dar prisimename ir senelių auksinių vestuvių šventę...

Senelio namuose visada jauku ir malonu. Daugybė paveikslų, nuotraukų, spintoje viskas tvarkinga, nors senelis Adomas ir serga katarakta. Ant durų kaip visada kabo jo mėgstamiausia kepurė, languota ir pilka. Pro langus matosi partizanų paminklo kalnelis, tvenkinys ir senos obelys.

Pievose dūzgia bitės, nes bitininkystė – didžiausia senelio Adomo aistra. Jis bitėms pats gamindavo avilius, jomis labai rūpindavosi ir niekada jų nebijodavo. Juk sakoma, kad tik geras žmogus gali laikyti bites. Kol buvo senelio geresnė sveikata, tvarte visada buvo pilna gyvulių: karvių, kiaulių, arklių. Kai lankau senelį, būtina pasižiūriu ir į tvartą. Nesvarbu, kad ten nebėra gyvulių.

Iš senelio Adomo visada išgirsi dainų, eilėraščių. O mėgstamiausia jo daina – „Snaudžia malūnas prie kelio“. Prisimena net savo vaikystės įdomiausių eilėraščių, kuris toks paprastas ir mielas:

*„Tiūli, tiūli du ančiukai,
Tiūli, tiūli mažučukai,
Tiūli, tiūli vandeny
Plaukia greitai, nors maži.“*

Senelis Adomas moka daug pasakų

pasėkti (istorijų paporinti, dainų padainuoti, eilėraščių pasakyti), bet maloniausiai pasakoja apie savo partizanavimo laikus: kaip jis slėpdavosi, kaip jo vos nesučiuojo ir apie visus kitus nuotykius.

Vaikystėje jis buvo padūkęs kaip ir visi kaimo vaikai. Vienas įsimintiniausių pokštų buvo, kai jis šaudykle išdaužė kaimynų langą, o po to visą likusią dienos dalį praputėjo besislėpdamas rugių lauke.

Kai jam buvo aštuoneri, mirė jo tėtis. Seneliui teko labai sunkiai dirbti ir padėti mamai. Nors augo be tėvo, užaugo darbštus, geras, žingeidus, drąsus žmogus.

Senelis Adomas moka tokių maldų, kurių, atrodo, kiek bevartytum poterių knygą, nerasi. Kiekvieną kartą, kai jis apsilanko Palūšėje, būtina aplanko ne tik kapines, bet ir bažnyčią. Atlieka išpažintį, išklauso mišias. Jo namuose ne vieną maldaknygę surasi...

Senelis Adomas – mūsų stebuklėlis, toks vienas vienintelis. Išmintingas, mėgstantis dainuoti įvairias dainas, iškalbus, linksmas, bet kartu ir rimtas. Jį apibūdina ir jo darbai: daug gero jis yra padaręs ne tik namiškiams, draugams, bet ir mūsų Tėvynei Lietuvai: jis ją gynė, padėjo savo bendražygiams ir bendraminčiams. Senelis partizanaudamas elgėsi labai narsiai.

Gaureliuose visada malonu praleisti vasaras. Čia netoli Vajuonio ežeras, mano draugai, su kuriais įdomu išeiti į mišką, prisirinkti žemuogių, mėlynių, palaipioti po medžius, pasikalbėti, pažaisiti įvairių įvai-

rausių žaidimų. Maudytis Vajuonio ežere be galo linksma, nes vanduo šiltas ir labai švarus: taškomės, plaukojam, dūkstam. Jaučiamės saugiai, nes ežeras netoli nuo senelio namų – per dešimt minučių gali pas jį nuskrieti.

Gaurelių kaime nuostabios dienos, naktys ir kiekviena praleista minutė. Čia gera todėl, jog gyvena mūsų pasididžiavimas – „deimančiukas“ Adomas. Atvykit čia ir pamatysit daug draugiškų ir malonių žmonių. Kiekviena močiutyte su jumis maloniai pasikalbės, papasakos kažką įdomaus, jeigu tik jūs norėsit ir mokėsit jos klausytis. Aš moku, nes esu paties nuostabiausio senelio anūkė.

O į Gaurelių kaimą reikia atvykti taip: Kai atvažiuojate į mūsų mažą miestelį Ignaliną iš Švenčionių pusės, važiuokite Vilniaus gatve. Privažiuosite sankryžą ir pasukit į kairę, o prie geležinkelio pervažos, sukite vėl į kairę. Važiuokite tiesiai, kol išvysit autobusų stotį. Susirandate kryptį: Ignalina – Švenčionys. Sėdę autobusan dešimtį minučių važiuokite, kol pamatysite rodyklę į Žydėlius. Paprašykit, kad vairuotojas čia išleistų. Einant dulkėtu, nelygiu keliu dvidešimt minučių praeisit pro Žydėlius, pro pavienius namus, kol sušvis pirmas, geltonai nudažytas ryškus namas. Už šiojo – rudas namas, kurio sode linguoja obelys, vėjo blaškomos supasi sūpynės, o kieme vaikšto mūsų senelis – Adomas Juršėnas.

Senelio Adomo man dovanotas „Katekizmas“.

Šaudymo pratybos – su vienu moderniausių ginklų

Tęsinys. Pradžia 1 psl.

į vieną atskirą bloką, prijungtą prie ginklo kaiščiais. Šaudant parako suodžiai nepatenka į izoliuotą nuo dujų nuvedimo mechanizmo uokšą, ir jis neužsiteršia, tai mažina ginklo užsikirtimo galimybę. Automatinis šautuvas G36 gali šaudyti pavieniais šūviais, automatine ugnimi ir trumpomis fiksotomis papliūpomis, jei keitiklio mechanizmas yra pritaikomas tokiam šaudymo režimui. Ginklo buožė yra rėmo pavidalo, nulenkiama į dešinę. Ji taip pat pagaminta iš plastiko. Automatinio šautuvo viršuje įtaisyta rankena, naudojama ginklui pernešti. Taip pat ji atlieka ir kitas svarbias funkcijas – saugo optinius taikymosi prietaisus nuo numušimo ir naudojama naktinio matymo prietaisams tvirtinti. Standartinis G36 turi du taikymo-

si prietaisus – 3,5 karto didinantį optinį ir kolimatorinį. Prie šio ginklo taip pat galima tvirtinti povamzdinį granatsvaidį. Be standartinio G36 modelio gaminamas ir sutrumpintas šio ginklo variantas G36K.

Po instruktažo Birutės bataliono poligone vyko kovinio šaudymo pratybos iš 25 metrų atstumo nuo šaudymo pozicijos. Tai buvo paskutinės šiais metais rinktinės kuopų kovinio šaudymo pratybos.

Su ginklu G3 6 savanorius supažindino lt. Elmyra Baljanaitė (dešinėje)
Vyr. srž. **Romas Vidukevičius** nuotrauka

Sutartis su Rokiškio krašto muziejumi

Gruodžio 13 d. Vyčio savanorių rinktinė pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Rokiškio krašto muziejumi. Bendradarbiavimo sutarties pasirašymo tikslas yra ugdyti pilietinę visuomenę, kelti jos sąmoningumą, rūpintis iškilių asmenybių ir istorinių įvykių įamžinimu ir pagerbimu, vaikų ir jaunimo socializacija, ugdyti tautines vertybes ir pilietiškumą.

Sutartimi rinktinė įsipareigojo kviesti Rokiškio krašto muziejaus darbuotojus į rinktinės organizuojamus patriotinius-istorinius renginius, prisidėti prie muziejaus veiklos organizuojant istorinius renginius, edukacines programas, dalyvauti tvarkant istorines vietas, rinkti istorinę medžiagą, susijusią su Krašto apsaugos savanorių pajėgomis.

Savo ruožtu Rokiškio krašto muziejus įsipareigojo dalyvauti rinktinės organi-

zuojamuose renginiuose, teikti paramą ir konsultacijas istorijos, pilietiškumo, visuomenės informavimo, patriotizmo ugdymo klausimais. Teikti pagalbą organizuojant bendrą kultūrinę-pažintinę veiklą, įtraukiant į šią veiklą karius savanorius bei organizuoti kariams savanoriams ekskursijas po muziejų arba supažindinimą su ekspozicijomis.

Rokiškio krašto muziejaus direktorė Nijolė Šniokienė pasidžiaugė, kad ir prieš sutarties pasirašymą rinktinė ir

Rokiškio muziejuje visi buvo geros nuotaikos
Srž. **Arūno Januševičiaus** nuotrauka

506 pėstininkų kuopos kariai glaudžiai bendradarbiavo su krašto muziejumi organizuojant bei dalyvaujant bendruose renginiuose.

Vyčio rinktinės informacija

Džiaugiamės, galėdami prisidėti

Vyr. ltn. Dalia GRIGARAVIČIENĖ

Vyčio rinktinė

Gruodžio 14 d. Lietuvos kariuomenės Vyčio rinktinės 506-oji kuopa dalyvavo Maltos ordino pagalbos tarnybos (MOPT) ir Lietuvos radijo ir televizijos organizuojamoje akcijoje „Maltiečių sriuba 2013“. Ši akcija yra skirta atkreipti Lietuvos visuomenės dėmesį į senų, vienišų, skurstančių žmonių padėtį, kviesti visuomenę nelikti abejinga ir visiems kartu jiems padėti.

„Tikimės, kad šiais metais akcijos „Maltiečių sriuba“ metu surinktos aukos leis ne tik pratęsti mūsų „Maisto ant ratų“ projektą, tačiau ir žymiai jį išplėsti, atnešant negalintiems savimi pasirūpinti žmonėms ne tik karštą maistą, tačiau ir žmogišką

užuojautą, skatins visuomenėje savitarpio pagalbą. Tai visų mūsų pareiga“, – teigė akcijos organizatoriai.

Rokiškyje akcijoje dalyvavo nemažai miestelėnų, tarp jų ir 506-osios kuopos savanoriai.

– Džiaugiuosi galėdamas da-

lyvauti ir nors šiek tiek prisidėti prie šio gražaus sumanymo.. Tikiuosi, kad kiekvienais metais, vis daugiau ir daugiau žmonių jungsis prie akcijos,

Autorės nuotrauka

tuo palengvindami vienišų žmonių likimus, – pilstydamas sriubą kalbėjo vyr. srž. Gintaras Katelė, 506-osios kuopos intendantas.

Savanoriai padovanojo knygų Jašiūnų lietuviškai mokyklai

Tęsinys. Pradžia 1 psl.

jų bei visuomenės atstovų nei pernai. Tarp jų buvo Vilniaus universiteto profesūra ir buvę auklėtiniai: prof. Vytautas Landsbergis, krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Arvydas Pocius, Specialiųjų operacijų

pajėgų kovinių narų tarnyba, Vytauto Didžiojo jėgerių batalionas, Jono Žemaičio karo akademijos „Geležinio Vilko“ brigados karininkai, Lietuvos šaulių sąjungos, LKKSS Marijampolės ir Šiaulių skyrių, Tautininkų sąjungos nariai, „Grotos“ bendrovės

darbuotojai, Lietuvos atsargos karininkų sąjungos Jonavos skyriaus nariai, Lietuvos mažų ir vidutinių leidėjų asociacija.

Atsižvelgiant į lietuviškų mokyklų bibliotekų skurdžią padėtį, knygų dovanojimo akcijas ketinama vykdyti ir kitais metais.

Sėkmingai bendrauti su civiliais

Kpt. Marius Geležiušas
EIL. **Viliaus Džiavečkos** nuotrauka

Didžiosios Kovos rinktinės CKB (civilių ir karių bendradarbiavimo) kuopos uždavinys yra, bendraujant su civiline aplinka užduoties rajone, remti aukštesnio vado kovinį uždavinį. Kuopos intensyvios specifinės pratybos pareikalauja sutelkto dėmesio, išsilavinimo ir valios bei pasižymi originaliu entuziazmu (tarkim, „sniego architektūros“, išlikimo momentų pamokos, žygio įgūdžių, ištvėmės – gamtotvarka, Elniakampio piliakalnio šlaitus apvalant ir kt.). Į vyr. ltn. **Vidmanto Kuprevičiaus** klausimus atsako CKB kuopos, vienintelės tokios Lietuvos kariuomenėje, vadas kpt. **Marius Geležiušas**.

Kokią perėmėte kuopą?

2013 metų pradžioje prasidėjo lauktas karjeros etapas – darbas su kariais savanoriais. 10 metų praleisti vadovaujant šauktiniams ir PKT kariams davė neįkainojamos patirties, žinių. Tarnyba su kariais savanoriais viliojo nauja patirtimi, noru pritaikyti įgytas žinias. Su kuopos kariais jau buvau susidūręs įvairių mokymų,

pratybų metu. Teigiama nuomonė apie CKB kuopos potencialą, nuo pirmųjų pratybų tik stiprėjo. Išsilavinę, atsakingi, o svarbiausia motyvuoti ir iniciatyvūs kariai užduotis vykdė „su ugnele“, profesionaliai ir išradingai.

Kaip ji pakito? Kodėl?

Visų pirma, manome, jog sustiprėjome individualiai. Bet vis tik didžiausias laimėjimas kuopos vadovybės akimis žiūrint yra tas, kad vienetas tapo vieningesnis, tikras kumštis. Tą parodo ir nuolatos į pratybas susirenkančių 40-45 karių skaičius, neoficialūs renginiai, prie kurių aktyviai prisijungia šeimos nariai, vienas kito palaikymas pratybų metu, pagalba kuopos naujokams, karių indėlis į pratybas kviečiantis žymius žmones. Kariai labai vertina kuopoje tvyrančią draugišką nuotaiką, vienybę. Norintiems tarnauti mūsų kuopoje raiškiai pasakome, kad mūsų vieneto stiprybė yra geri karių tarpusavio santykiai, pagarba vienas kitam ir sugebėjimas kartu siekti tikslų.

Vykdoma į užduotį (ar grįždama iš jos), CKB grupė virsta trejetu ginkluotų karių, ir tie trys ginklai padidina konvojaus ar patrolio ugnies galią, tarkim, patekus į pasalą. CKB karys, ko gero, neįgis viso pėstininko pajėgumo, tačiau jis daug ką turi būt išmokęs... Į ką buvo sutelktas dėmesys per pirmuosius vadovavimo metus?

Šių metų pagrindinis dėmesys – individualus kario parengimas. Suprasdami, kad geras specialistas atsidūręs karinio

konflikto zonoje ir nesugebantis taktiškai judėti, atpažinti improvizuotus sprogstamus užtaisus, suteikti pirmąją medicinos pagalbą, perduoti informaciją ryšio priemonėmis, orientuotis vietovėje, naudoti asmeninį ginklą, apsaugoti nuo masinio naikinimo ginklų, – turbūt nesugebės atlikti ir svarbiausio savo uždavinio, – sėkmingai bendrauti su civiline aplinka. Remiami kvalifikuotų instruktorių bei keisdami pratybų vietas, kryptingai geriname šiuos mūsų karių gebėjimus.

– Kas džiugino, o kas nelabai?..

Džiugino tai, kad sugebėjome karinį rengimą „praplėsti“ už rinktinės ribų, važiuojame ir į Ruklą, treniravomės Neries regioniniame parke, civilių ir karių bendradarbiavimo patirties sėmėmės per Panevėžyje vykusias ataskaitines pratybas, sugebėjome pasikviesti įvairių sričių instruktorių specialistų iš įvairių kariuomenės vienetų. Kokybiškai buvo organizuotas ir pilietinis ugdymas – politologai, kariai, analitikai kuopos kariams skaitė įdomias, patriotizmą skatinančias paskaitas. Metų pabaigoje tvyro gera nuotaika ir emocijos, todėl pasakyti, kas nelabai tenkino, – gąnėtina sunku. Žinoma, norėtusi geresnės įrangos, ginkluotės, transporto priemonių, tačiau suprantame, kad visos šios priemonės negarantuos parengimo kokybės. Ji priklauso nuo karių motyvacijos ir kiekvieno indėlio į kuopos sėkmę. Džiaugiamės, kad mūsų vienetas tai turi.

Kokiam veiklos pobūdžiui bus skirti ateinantieji? Kaip minėjote, 2013-ieji kovinio rengimo metai daugiau

CKB kuopa Pabradėje

sia buvo skirti individualiems kario įgūdžiams gludinti, o 2014-ieji? Kaip tuos įgytus įgūdžius panaudoti kovinio vieneto – CKB trejetuko veiksmuose?

2014 m. skiriami kolektyviniams rengimui. CKB grupė, tas vienetas-trejetukas, kuris

vykdys veiksmus operacijos rajone. Grupė privalo būti gerai išsimiklinusi dirbdama drauge, o nariai – permąstyti vienas kito stiprias ir silpnas vietas, jei reikia, ir papildyti vienas kitą geriausiomis savybėmis. Įgytas individualias žinias reikia pritaikyti

dirbant komandiškai, sveikai pakonkuruoti, tobulinti grupės veiklos kokybę, – tokie mūsų laukia kuopos 2014-ieji.

Geriausios jums kloties! Ačiū už pokalbį!

Istorijos pėdsakais

Sr. Ramūnas KEMEŽYS

Dariaus ir Girėno rinktinė

Susipažinti su savo krašto ir tautos istorija – naudinga kiekvienam, tačiau kariams savanoriams tai ypač aktualu. Ir ne vien tik vardan bendrojo išsilavinimo – tai svarbu ir patriotiškumui skatinti, motyvacijai didinti vykdant karines užduotis. Tad baigiantis metams, per kuriuos pagrindinis dėmesys buvo skiriamas koviniam rengimui ir pratyboms miškuose, beveik keturioms dešimtims savanorių iš visų aštuonių rinktinės kuopų suorganizuota ekskursija į Vilnių, skirtą pilietiniam-patriotiniam ugdymui skatinti.

Pirmiausia kariai savanoriai apsilankė Genocido aukų muziejuje, kur galėjo praverti dar visai neseniai nuo pašalinių akių saugoto NKVD ir KGB vidaus kalėjimo duris. Čia buvo kalinami ir žiauriai kankinami Lietuvos patriotai, žmogaus teisių ir tėvynės laisvės gynėjai, partizanai, valdžiai neįtikėtinai kunigai. Gidų vedami savanoriai „keliavo“ kankinių pramintais koridoriais: galėjo pamatyti devyniolika bendrųjų kamerų, budėtojo ir sargybos kambarius, kratos ir pirštų atspaudų ėmimo patalpą, „minkštąją“ kamerą, karcerius, pasivaikščiojimo kiemelius ir mirties nuosprendžių vykdymo patalpą. Stiklo stenduose eksponuojama istorinė-dokumentinė medžiaga

ir gidų pasakojimai atskleidė žmogaus pasmerkimo mirčiai procedūros baisumą, bausmės įvykdymo brutalumą, antihumanišką elgesį su nužudytųjų kūnais. Skaudžią istorinę tiesą bylojo ir po stiklo grindimis sudėti Tuskulėnų kapavietėje ir pačioje šaudymo kameroje rasti daiktai: batai, sagos, akiniai... Vienoje kameroje kažkodėl įrengta žydų holokausto ekspozicija, nors MGB-KGB čia žydų nei kalino, nei šaudė, tik lietuvius.

Genocido aukų muziejuje susipažinę su okupantų tardymo metodais, kariai ekskursiją tęsė tragiškus XX a. Lietuvos istorijos įvykius menančiame Tuskulėnų rimties parko memorialiniame komplekse. Atkūrus Lietuvos valstybės nepriklausomybę, čia buvo surasti 724 žmonių palaikai, kurie dabar ilsisi memorialinio komplekso kopolyčioje-kolumbariume. Muziejinėje ekspozicijoje „Tuskulėnų dvaro paslaptys“ kariai buvo supažindinti su Tuskulėnų dvaro istorija nuo XVI a. iki XXI a., komunistų totalitarinio režimo sukurtu mirties nuosprendžių priėmimo ir vykdymo procesu, informacija apie 1944–1947 m. NKGB–MGB vidaus kalėjime Vilniuje nužudytus žmones bei tiesioginius šių egzekucijų organizatorius ir vykdytojus.

Ekskursijoje dalyvavę savanoriai vienbalsiai tvirtino, kad išvyka jiems paliko didžiulį įspūdį ir buvo labai naudinga, nes dauguma čia lankėsi pirmą kartą. „Apie šiuos mūsų tautos istorijos etapus, su

kuriais susipažinome Genocido aukų muziejuje, turi žinoti kiekvienas lietuvis. Man tai buvo puiki įspūdžių pilna istorijos pamoka“, – po ekskursijos sakė eil. Danguolė Bielskutė. Vyr. eil. Monika Jurkšaitytė: „Tokie išvykos rodo, kad savanoriai ne tik apkasuose sėdi, bet ir plečia akiratį, domisi savo praeities istorija.“

Vyr. eil. Kęstutis Janulis neslėpė, kad išgirsta ir sužinota informacija privertė susimąstyti apie partizanų likimą, kovą ir jos prasmę. Vyr. eil. Povilui Ališauskui apsilankymas buvusiuose KGP rūmuose padėjo suvokti, koks likimas galėjo ištikti ir jo giminaičius iš tėvo pusės, kurie išvežti į Vilnių dingo be žinios. „Jaunosios kartos savanoriams naudinga žinoti, kaip buvo susidorojama su laisvės kovotojais ir jų pagalbininkais“, – neabejojo vyr. eil. P. Ališauskas.

Vyr. eil. Vigita Rybelytė ir jos brolis vyr. eil. Ridas Rybelis prisipažino, kad sužinota informacija iš pradžių sukėlė siaubą, bet kartu sužadino smalsumą ir norą dar labiau domėtis istorija ir praeities įvykiais. „Visą laiką maniau, kad rusai nebuvo tokie žiaurūs, tačiau dabar supratau, kad klydau. Buvau girdėjęs apie KGB, tačiau niekada nesusimąstydavau, kas po šiuo žodžiu slepiasi. Dabar norisi daugiau pasiknaisioti ir plačiau sužinoti apie šią siaubingą organizaciją“, – sakė 207 kuopos savanoris vyr. eil. Vidas Rybelis, dėkodamas ekskursiją suorganizavusiai rinktinės vadovybei.

Brolis ir sesuo Rybeliai Genocido aukų muziejuje

Tuskulėnuose. Autoriaus nuotraukos

Toli nuo Balachnos

Knygos „Svetimos vėliavos“ fragmentai

Ats. kpt. Vytautas VOVERIS

„Savanorio“ redaktorius

Žinia apie Raudonosios armijos lietuviškų dalinių kūrimą Balachnoje 1941-ųjų pabaigoje–1942-ųjų pradžioje pasiekė ir lietuvių tremties vietas bei lagerius, bet didesnio dėžiaugsmo nesukėlė, greičiau abejones. Rašytojas Augustinas Gričius, ištremtas į Altajaus kraštą, rašė kitam tremtiniui, mokytojui Juozui Žilvičiui: „Žydeliai gauna iš Taškento laišku, kad ten „atvykęs Lietuvos atstovas organizuoja Lietuvos kariuomenę“. Daug lcių ir šmulių į tą kariuomenę jau paimta. Tik nežinia, kaip ten su Petrais ir Jonais...“

Gričiaus ironiškos abejonės pasitvirtino – tremtinių nešaukė.

Divizijai trūko lietuvių – eilinių kareivių, o ypač karininkų bei kvalifikuotų puskarininkų, ir jie buvo, tik toli toli nuo Balachnos, 16-osios lietuvių divizijos formavimo vietas, – lageriuose ir tremties vietose. Veltui div. gen. Vincas Vitkauskas bandė bent dalį lietuvių karių ištraukti iš lagerių, manydamas, kad šiuo metu ideologiniai, religiniai ir panašūs niekai neturi jokios prasmės, lietuvis pirmiausia turi padėti kitam lietuviui. Prieš tokį generolo sumanymą piestu stoji Sniečkus, Guzevičius bei kiti lietuvių kilmės komunistai. Mūsų kariai taip ir liko lageriuose; šiuo atžvilgiu Lietuvos bolševikai niekuo nesiskyrė nuo šiandieninių Lietuvos „europiečių“.

Daugiausia lietuvių karių atsidūrė Norilске. Ešelonais iki Krasnojarsko, o iš Krasnojarsko laivais ir baržomis Jenisėjumi keliavo lietuviai kariai, represuoti karo išvakarėse. Po kelių mėnesių toks pat kelias laukė ir suimtųjų karo pradžioje prie Nevelio, Velikije Lukų. Bylas jiems pradėjo lipdyti 194-ųjų pabaigoje ir tuos, kuriuos numatė sušaudyti, perdavė Taimyro nacionalinės apygardos teismui, kuris, daug nedvejodamas, skyrė NKVD pageidaujamus nuosprendžius – mirties bausmė sušaudant. Likusiuosius tardė vangiai, ypač kareivius bei puskarininkius. Daugelis tik po metų ar pusantrų, praleistų lageryje, pagaliau sužinodavo savo likimą, kiek NKVD ypatingasis pasitarimas atseikėjo ir už ką. Jeigu sulaukdavo.

259-ojo pulko būrio vadas vrš. Kostas Česnulis iš Marijampolės apskrities Kal-

varijos valsčiaus, nesulaukė, iškart po tardymo ėmė ir numirė. Jį areštavo prieš karą, per Baisų birželį. Tėvai mažžemiai ūkininkai, turėjo 6 hektarus žemės, dvi karves, du arklius ir dvi avis. Ir vis tiek, nežiūrint „geros kilmės“, viršila iškeliavo į Norilską. Komunistų manymu Česnulis – kenksmingas nacionalistas, nes tarnauti į Lietuvos kariuomenę jis išėjo savanoriu, atlikęs būtinąją prievolę pasiliko tarnauti toliau ir tarnavo labai gerai, pripažintas geriausiu 4-ojo artilerijos pulko liktiniu.

– Raudonąją armiją Lietuvoje sutikau priešiška, nes buvau ištikimas savo tėvynei ir mylėjau Lietuvos kariuomenę, – rėžė viršila tiesiai į akis kvotėjui. – Ne, ne... Apie tai su niekuo nekalbėjau nei iki arešto, nei vėliau, nei čia Norilске.

Kitas artilerininkas, liktinis puskarininkis Vincas Jaraminas iš Kauno apskrities Babtų valsčiaus, tarnavęs II pėstininkų divizijos priešlėktuvinės apsaugos kuopoje būrininku, korpe tapo 184-osios divizijos prieštankinio diviziono būrio vadu. Divizijoje lietuvius persekiojo ne tik komisarai rusai ir baterijų politrukai (taip pat rusai); iš visos širdies jiems talkino jau visiškai paraudonavęs kpt. Pranas Petronis, todėl patriotiškai nusiteikęs Jaramino tarnyba greitai pasibaigė. Norilске puskarininkis kvotėjui sakė:

– Mano politinės pažiūros tokios: norėjau, kad Lietuva liktų nepriklausoma ir mūsų žemėje nebūtų jokios svetimos kariuomenės.

Už tokias erezijas ypatingasis pasitarimas jam atseikėjo 7 metus. Mirė 1944-ųjų vasarą.

Liktinis puskarininkis Kazys Dambrauskas iš Tauragės apskrities Laukuvos valsčiaus, tarnavęs 6-ame Margirio pėstininkų pulke, korpe – 294-ojo pulko būrio vadas:

– Jeigu Lietuvos vyriausybė būtų įsakiusi priešintis Raudonajai armijai, aš būčiau tą įsakymą vykdęs.

Už tai ir gavo 8 metus. Mirė Norilске 1944-ųjų rudenį.

Liktinis viršila Petras Žilys iš Šiaulių apskrities Kužių valsčiaus, buvęs 7-ojo Butigeidžio pėstininkų pulko kulkosvaidžių būrio būrininkas, korpe – 294-ojo pulko būrio vadas. Geras sportininkas, lengvaatletis, priklausė Klaipėdos įgulos ir krašto lietuvių sporto sąjungai (KSS), už tai ir areštavo, kad ir sporto sąjunga,

bet fašistinė sąjunga, fašistinio sporto.

– Kas iš tavo draugų areštuoti ir yra čia, Norilске?

– Viršilas Kazys Dambrauskas ir Jonas Razgaitis.

– Kokias antitarybines kalbas jie kalba?

– Nieko nežinau, nes su jais nekalbėjau.

Davė 7 metus, nes socialiai pavojingas elementas, ne alų gerdavo po tarnybos, o eidavo į stadioną ir bėgiodavo, treniruodavosi.

Liktinis viršila Juozas Micuta iš Vilkaiviškio apskrities, tarnavęs felčerių husarų pulke, korpe paskirtas 306-ojo inžinerijos bataliono felčerių. Areštavo už tai, kad 1920 metais, lenkams užpuolus Lietuvą, aštuoniolikmetis vaikinys iš Gudelių kaimo stoji savanorių į Lietuvos kariuomenę.

– Kaip sutikote Raudonosios armijos atėjimą į Lietuvą?

– Tai laikau prievartos dalyku, padiktuotu tarptautinių aplinkybių. Dauguma lietuvių tarybų valdžios nenori, bet būtų dar blogiau, jeigu ateitų vokiečiai. 10 metų „už aktyvią kovą prieš revoliucinį judėjimą“.

259-ojo pulko eilinių Joną Krasauską iš Alytaus apskrities (Lietuvos kariuomenėje tarnavęs 9-ajame Vytenio pėstininkų pulke) nuteisė 6 metams kaip „socialiai pavojingą elementą“, nes tėvai – stambūs buožės, turėjo 30 hektarų žemės ir laikė net 5 kiaules, o sūnus Jonas, ketindamas ūkininkauti gimtinėje, baigė traktorininkų kursą. Buožėms jau neužtenka arklio, jie nori dar ir traktoriaus!

Kitus to paties pulko kareivius – Joną Vaitkevičių, Justiną Vaidelį, Joną Savicką – areštavo ir išvežė į Norilską už kontrrevoliucines kalbas. Jokių rimtesnių kaltinimų jiems nepateikė, tik komjaunuoliai ir NKVD agentai girdėjo apgailėstaujant, jog žuvo Lietuvos valstybė. Jonas Savickas iš Raseinių apskrities kvotėjui sakė:

– Aš nenorėjau matyti svetimųjų, esu visiškai patenkintas savo vyriausybe ir noriu, kad Lietuva būtų nepriklausoma.

Už tokias neteisingas kalbas gavo 5 metus ir mirė lageryje.

615-ojo artilerijos pulko būrio vadą liktinį puskarininkį Albiną Petronį iš Biržų apskrities Vabalninko valsčiaus suėmė dėl trijų nusikaltimų. Pirmas, jo tėvas – stambus buožė: 16 hektarų žemės, 4 karvės ir 4 avelės, o tai bandai ganyti samdydavo piemenuką, išnaudotojas. Antra, pri-

klausė Šaulių sąjungai. Kvotėjas spaudė prisipažinti, kaip šauliai rengėsi kariauti prieš Tarybų Sąjungą. Petronis tvirtino, kad šauliai ketino gintis nuo bet kokio agresoriaus. Trečia, pats didžiausias nusikaltimas. Prieš tapdamas liktiniu puskarininkiu, Petronis kurį laiką dirbo techniniu darbuotoju policijoje. Štai už tai ir gavo net 10 metų, o atlikus bausmę, į Lietuvą grįžti neleido, turėjo ir toliau gyventi Norilске.

Tokius priešus ir agentus šlavė iš 29-ojo tautinio korpo karo išvakarėse. Komunistai padarė viską, kad ramūs ir lietuviškai nuosaikūs mūsų kareiviai, vos išgirdę pirmuosius šūvius, nedvejotų: jau geriau vokiečiai, nei rusai, nors prieš karą, iki represijų ir Lietuvos kariuomenės surusavimo, daugelis galvojo kaip tik atvirksčiai.

Paskutinį korpo likučių valymą, atsipeikėję nuo išgaščio ir greito bėgimo, enkavėdistai ir komisarijai atliko liepos mėnesį prie Nevelio ir Velikije Lukų. Areštavo ir išgabeno į Norilską korpo eilinius kareivius Albertą Armoną, Vincą Bielicką, Joną Buroką, Joną Dabašinską, Edvardą Genikevičių, Joną Karvelį, Vitalijų Kielių, Bronių Kušlį, Antaną Maknicką, Tada Meškauską, Stasį Mikalavičių, Antaną Noreiką, Petrą Ramonį, Vincą Simonaitį, Antaną Skarulį, Antaną Stasaitį, Klemensą Stasiūną, Bernardą Šarką, Jurgį Šmitą, Antaną Šviriną, Vytautą Trečioką, Juozą Varną, Joną Vertibavičių...

184-osios divizijos inžinerijos bataliono kareivį Stasį Mikalavičių, gimusį Vilkaviškio apskrityje, Pilviškių miestelyje, enkavėdistas Vytautas Meškus suėmė liepos 2 dieną. Tėvai teturėjo pustrečio hektaro žemės, vieną karvę ir vieną arklį, bet atkaklūs suvalkiečiai rankų nenuleido, daug ir sunkiai dirbo, dėjo litą prie lito ir kai Lietuva atgavo Vilnių, jie jau galėjo nuvažiuoti į senąją sostinę ir ten išsinuomotuoti kino teatrą. Iš proletarų tapo liaudies priešais ir išnaudotojais. Meškus apkaltino kareivį, kad jis žemina politinių darbuotojų autoritetą ir giria buržuazinius karininkus. Esą rusai tik rėkauja ir baudžia, nors patys nieko neišmano. Ar taip elgdavosi mūsų karininkai? Jie kalbėdavo ramiai, kultūringai, kareivių nežemindavo, jie ir dabar taip elgiasi. Nacionalistas.

Norilске Mikalavičius kvotėjui sakė:

– Aš noriu, kad Lietuva būtų nepriklausoma valstybė, tik kad neliktų skirtumo tarp vargšų ir turtingųjų.

– Norėjai bėgti iš Raudonosios armijos?

– Taip, norėjau, tačiau nepavyko.

– Vadinasi, norėjai pabėgti pas vokiečius?

– Ne, ne pas vokiečius, velniam jie man reikalingi, aš norėjau likti Lietuvoje ir kovoti už nepriklausomybę.

1941 metų gruodžio mėnesį Taimyro nacionalinės apygardos teismas nuteisė Mikalavičių sušaudyti. Korpo inžinerijos bataliono liktinį puskarininkį Juozą Zonį iš Šiaulių apskrities Šiaulėnų valsčiaus, buvusį Lietuvos kariuomenės 2-ojo inžinerijos bataliono būrininką, areštavo liepos 15-ąją. Tėvai visiškai varguoliai, teturėję 1 hektarą žemės, vieną karvę ir vieną arklį, tad Juozas, atlikęs privalomąją tarnybą, pasiprašė į liktinius. Tarnaudamas baigė gimnaziją, pertvarkant Lietuvos kariuomenę į korpa, panoro išeiti į atsargą. Nepaleido, ir nusiminęs puskarininkis su savo kareiviais traukėsi į Rusiją.

Norilске kvotėjas primygtinai klausinėjo su kuo Zonys kalbėjęs apie savo norą demobilizuotis.

– Su savo draugais viršila Rukšėnu ir puskarininkiu Žitkumi, bet jų čia nėra, manau, kad jie liko Vilniuje. Socialiai pavojingas elementas, nenorėjo tarnauti Raudonojoje armijoje, už tai 5 metai. Mirė lageryje.

Liepos 2-ąją areštavęs kareivį Mikalavičių, enkavėdistas Meškus netinginiavo ir kitą dieną suėmė 184-osios divizijos inžinerijos bataliono vairuotoją eilinį Bernardą Šarką iš Zarasų apskrities Dūkšto valsčiaus. Po teisybei, Šarką reikėjo ne areštuoti, bet apdovanoti, nes tai buvo sumanus, geras ir narsus kareivis. Su savo kledaru vežiojo į priešakines pozicijas šaudmenis, o kai vokiečiai apsupo ir ištaškė divizijos štabą, Šarka neišsigando, surinko karininkus, tarp jų ir štabo viršininką pulkininką rusą ir išvežė į užnugarį. Po to jį ir areštavo, nes Meškaus nuomone, toks Šarkos (enkavėdistas rašė ne Šarka, bet Šarko) elgesys kelia įtarimų, jog jis yra gavęs ir vykdo priešų specialią kenkėjišką užduotį.

Ar Šarka gerai kariautų, ar blogai, Meškus jį vis tiek būtų areštavęs už prieškarines nuodėmes. Visų pirma, iki tarnybos kariuomenėje, jis buvo šauliu. Antra nuodėmė dar baisesnė. Kai Lietuvos kareivius pavertė raudonarmiečiais, jie ir maitintis turėjo pagal rusiškas normas. Lietuviams tai atrodė kažkoks pasityčiojimas. Pirmą kartą atėję pusryčiauti ir radę ant stalų ne sotų, kaloringą ir skanų lietuvišką maistą, o rusišką košę ir arbatą, kareiviai pasiuto, ėmė triukšmauti, košę išdrabstė ant sienų, šaukdami, kad jų namuose kiaules geriau šeria nei rusai kareivius. Sulėkę politrukai, taip pat ir

NKVD informatoriai, stropiai stengėsi įsidėmėti kareivių, demonstratyviai paniekintųjų raudonarmietišką maisto dalinį, pavardes. Tarp kontrrevoliucionierių buvo ir Šarka.

Šarka kvotėjui Norilске sakė:

– Aš esu lietuvis, todėl, kaip ir dauguma patriotiškai nusiteikusių žmonių, nenorėjau, kad kokia nors svetima kariuomenė ateitų į mano tėvynę.

Už tai gavo 8 metus, bet ir paleistas negalėjo grįžti į Lietuvą, turėjo pasilikti Norilске.

615-ojo artilerijos pulko kareivį Petrą Ramonį iš Rokiškio apskrities enkavėdistas Juozas Girdvainis areštavo liepos 4 dieną. Kaltės: rinkimų į Aukščiausiąją tarybą metu negerai kalbėjo apie komunistų ir nepartinių bloką (kažkas įskundė), be to iki tarnybos kariuomenėje priklausė karinei-fašistinei-kontrrevoliucinei šaulių organizacijai. Gavo net 10 metų, nes kilmė negera, tėvas nuomojosi 30 hektarų žemės, buožė. Ir pasibaigus įkalinimo laikui, į Lietuvą ilgai neišleido, turėjo toliau dirbti Norilsko vario kombinatė. Žinosi, kaip šmeižti liaudies deputatus.

259-ojo pulko jaunesniųjų vadų mokyklos kursantą Klemensą Stasiūną iš Trakų apskrities Semeliškių valsčiaus areštavo enkavėdistas Vladas Krestjanovas liepos 3 dieną prie Nevelio.

– Aš sakiau, kad Lietuvos kariuomenėje tarnauti buvo lengviau, o maitino geriau, kas tas sausas maisto davins mes net nežinojome. Kaip lietuvis patriotas norėjau, kad Lietuva liktų nepriklausoma valstybė, bet suprantu, jog susiklostė taip, jog nepriklausoma likti negalėjo, tai galvojau, kad jau geriau rusai, bet ne vokiečiai.

– O kodėl tarybų valdžia nepatenkintas?

– Nepatenkintas, kad viskas labai pabrango, ko anksčiau Lietuvoje niekada nebūdavo.

Gavo 8 metus, reabilituotas tik 1989 metais.

Ne visi kariai, priblokšti arešto, enkavėdistų grubumo ir žiaurumo, patyčių, bado, nevilties, sugebėdavo išsaugoti žmogiškąjį orumą, lietuvišką padorumą, ir prarasdavo valią.

Liktinis viršila Mykolas Nekrošius iš Panevėžio, 179-osios divizijos štabo garažo viršininkas, į Lietuvos kariuomenę stojo savanoriu dar 1919 metais, dalyvavo Nepriklausomybės kare. Išstarnavęs penkerius metus perėjo dirbti į policiją, tačiau iš ten jį išginė. Kaip seną kareivį priėmė civiliu vairuotoju į kariuomenės vyriausiąjį štabą, vėliau tapo liktiniu, gavo viršilos laipsnį.

Paminklas kariuomenės savanoriams kūrėjams

Ats. mjr. Albertas DAUGIRDAS

LKKSS Vilniaus skyriaus pirmininkas

Gruodžio 7 d. Vilniuje, Liepynės kapinių teritorijoje, buvo pašventintas paminklas „Kariams – Lietuvos kariuomenės savanoriams kūrėjams“. Kariškai kuklioje ceremonijoje dalyvavo gausi LKKSS Vilniaus skyriaus narių ir jų artimųjų grupė, taip pat garbingi svečiai – Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Arvydas Pocius (savanoris kūrėjas), dim. plk., monsinjoras Alfonsas Svarinskas (savanoris kūrėjas), „Geležinio Vilko“ brigados vadas plk. Raimundas Vaikšnoras (savanoris kūrėjas), Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas plk. ltn. Rimas Venckus, paminklą pagaminusios bendrovės atstovas Kazys Musteikis.

Paminklo idėjos iniciatorius, savanoris kūrėjas Gediminas Juškevičius, apžvelgdamas šio projekto istoriją pabrėžė, jog tai pirmas paminklas trijų kartų kariuomenės kūrėjams savanoriams. Jis ypatingas dėl to, kad skiriamas ne tik žuvusiems kariuomenės kūrėjams, tačiau ir tiems, kuriems buvo lemta išeiti Anapilin nugyvenus prasmingą gyvenimą.

Prie paminklo Liepynės kapinėse kalba Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Arvydas Pocius
Artūro Čiro nuotrauka

Šių trijų skirtingų kartų – 1918-1920 m. Nepriklausomybės kovų dalyviams, kariais savanoriais, pripažintiems 1941 m. sukilėliams, partizanams bei pasipriešinimo okupacijai dalyviams, 1990-1991 m. į Lietuvos kariuomenės gretas atėjusiems vyrams ir moterims – gyvenimas lėmė skirtingus likimus, skirtingus uždavinius, kuriuos jie garbingai nugalėjo bei įvykdė ir todėl, manau, nusipelnė paminklo, – sakė G. Juškevičius.

Paminklo idėjos įgyvendinimas užtruko penkerius metus. Teko įveikti keletą etapų – nuo sklypo laidojimuisi skyrimo iki paminklo projektavimo (autorius savanoris kūrėjas Giedrutis Laucius) bei finansavimo radimo (pinigus aukėjo patys savanoriai kūrėjai, taip pat parėmė „Lietuvos geležinkelų“ bendrovė). Belpa pasidžiaugti, kad padarytas dar vienas darbas, populiarinantis Lietuvos kariuomenę ir puoselėjantis istorinę atmintį.

Chemikai

Knygos „Šventasis karas“ fragmentas

Ats. kpt. Vytautas VOVERIS

„Savanorio“ redaktorius

1943 m. vykstant mūšiams Kursko lanke, liepos 15-ąją Protasovo kaime žuvo 16-osios lietuvių divizijos 249-ojo pulko, kuriam vadovavo plk. Antanas Šurkus, būrio vadas ltn. Kazys Žaldokas iš Lydos apskrities Lugumėnų valsčiaus Bežemių kaimo. Kalbininkai tas apylinkes vadina Lazūnų lietuviška sala, nors jokios salos (deja, ir lietuvių) ten jau nebėra. Užgroboje rytinėje Lietuvoje okupantai lenkai vykdė barbarišką nutautinimo politiką, bet vis dėlto Lazūnų apylinkių sulenkinti jiems nepavyko, XX amžiaus viduryje ten dar buvo išlikę keturiolika grynai lietuviškų kaimų, o kaimų, kuriuose lietuviškai jau nekalbėta, tačiau dauguma gyventojų puikiausiai suprasdavo, buvo žymiai daugiau, nes visai neseniai „žagunška ūtarka“ (taip

gudai vadino lietuvių kalbą) skambėjusi plačiai – visoje Lydos apskrityje. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Lazūnų lietuviai, keliaudami Vilniun pasimelsti prie Aušros Vartų, visame kelyje per Subatninkus, Trobas, Geranainis, Dieveniškės lenkiškai kalbančių žmonių nesutikdavo, tik prie pat Vilniaus, nušiuosiam kaime lyje, paprašę vandens atsigerti, išgirdo: „Aš tai lenkas, pan Vrublevski, o štai ten gyvena pan Giedrys, taip pat lenkas... Klebonas taip sako ir draudžia pagoniškai kalbėti“. Atsiveikinant, apsidairęs ar kas negirdi, prakalba ir „pagoniškai“: „Tiesą sakant, koks aš Vrubliauskas, mano tėvas vadinosi Žvirbliu, ir tėvo tėvas... Bet jeigu prabaščius liepia...“ Lazūniškiai tik galvomis kraipė: „Bežemiuose trūksta žemės, o šitiems avinams – proto...“ Mūsų „europiečiai“ ir kosmopolitai postringauja apie „natūralius asimiliacijos procesus“, esą vykusius rytinėje Lietuvoje, tačiau kas tada prievartinis nutautinimas ir

tautos etnonocidas?

Žaldokas baigė chemijos studijas Vilniaus universitete. Kodėl jis keturiasdešimtaisiais nuėjo tarnauti rusams ir karo pradžioje šiaurėn į Tarybų Sąjungą – nesuprantama, juk rusai jo gimtąjį kraštą prijungė prie Gudijos ir pasmerkė išnykimui. Šiandien Lazūnų apylinkėse beliko vos keli seneliai, dar mokantys lietuviškai, o leitenanto gimtuosiuose Bežemiuose tokių išvis nėra, Žaldokų palikuonys ten jau gudai Žoldak. O kaimynai: Kairys, Gylys, Smilginis, Žemaitis, Jurgelis – Kairis, Gil, Smilgin, Žamoit, Jurgel – visai kaip Vilniaus ar Šalčininkų rajonuose.

Stebina, kodėl kvalifikuoto chemiko Žaldoko nepaskyrė į chemijos tarnybą? Chemiko pareigos – tai beveik šimtaprocentinė garantija fronte išlikti gyvam, todėl to paties Šurkaus pulko chemijos tarnybai vadovavo Julijus Aronsonas (Rusijos žydas) o pulko chemijos būriui – Leiba Levinsonas iš Vilkaviškio, visai net

ne chemikas, bet partijos narys. Šiaulietį Irmiją Zaksą (nepriklausomoje Lietuvoje šnipinėjusį TSRS naudai) paskyrė į atskirąją kuopą, kurioje buvo ruošiami diversantai, pareigos – „automašinos vadas“. Tačiau Irmija visai netroško atsидurti anapus fronto diversantų būryje, todėl iš kuopos greitai išvinguriavo ir įsitaisė chemijos instruktoriumi. Po karo „chemikas“ Zaksas tapo Vilniaus universiteto Istorijos-filologijos fakulteto partorgu, vėliau ėmėsi filosofijos, pasidarė net profesoriumi, parašė storą knygą, kurioje įrodė, jog fašistinė Lietuva buvo dar ir rasisinė Lietuva, o kad ji fašistinė, nustatė kitas divizijos „karys“ Izraelis Lempertas, ilgus metus Vilniaus universitete mulkinęs studentus – dėstęs „mokslinį komunizmą“.

Nelengva buvo Šurkui su tokiais „kadrais“. Antai pradžioje jam į adjutantus įkišo tokį Ickų Kibarskį. Vargais negalais atsikratė, „padėdamas“ Ickų į saugią vietą – pulko štabo raštininku; užtenka, kad kiekvieną pulko vado žingsnį seka komisaras Anatolijus Mičiūda (Rusijos lietuvis), kiekvieną jo žodį gauda du NKVD ypatingojo skyriaus įgaliotiniai ir visas būrys savanorių informatorių. Mičiūdos, bailio ir labai nesąžiningo žmogaus, plk. Šurkus taip pat atsikratė, bet gavo dar „geresnį“ zampolitą – buvusį Lietuvos kariuomenės atsargos jaunesnįjį leitenantą Joną Zdanavičių. Mičiūda lietuviškai mokėjo, bet Lietuvos realijų nežinojo, Zdanavičius jas išmanė, kad Šurkus ir kiti divizijoje atsидūrė mūsų kariuomenės karininkai bei puskarininkiai, iš Lietuvos patriotų būtų pavirtę „tarybiniais patriotais“ netikėjo nė per nago juodymą – plk. Šurkus, pplk. Bronius Bitinaitis, mjr. Soteris Marcinkus, lt. Jonas Giedrys – gerai pasirengę,

sumanūs karininkai, taip, bet ne tarybiniai, svajoja, kad po karo Lietuva vėl taps nepriklausoma.

167-ojo pulko (vadas pplk. Vladas Motieka) chemijos būryje per visą karą saugiai išsilaikė šiaulietis Antanas Juozapaitis. Kai 1943-ųjų kovo pabaigoje už „antitarybinę agitaciją“ (už tai, kad sakė nenorįs matyti Lietuvoje nei vokiečių, nei rusų) nuteisė ir išsiuntė į lagerius skyrininką j. psk. Vaclovą Radžiukyną, Juozapaitis suprato, kad saugiausia yra lošti kortomis ir pasakoti anekdotus apie moteris, o kai girdi kareiviai Šlioma Kurliandčikas ir Vladas Nartautas, NKVD agentai būryje, retyškiais reikia reikšti susižavėjimą Raudonosios armijos pergalėmis, pasiguosti sunkiu gyvenimu prie Smetonos ir pasidžiaugti, kokia šviesi ateitis mūsų laukia po karo. (Su NKVD bendradarbiavo ir būrio vadas j. lt. Vacys Šerelis.)

Be to kareivis Juozapaitis buvo patyręs degtindaris, gerai žinojo iš kokių cheminių medžiagų galima išsunkti spirito, ir kiek. Tokius specialistus pulkuose labai vertino. Motieka jam net medalio nepagailėjo, esą prie Krasnaja Slobodkos, vokiečiams pašėlusiai apšaudant divizijos pozicijas, Juozapaitis nuvedė arklius į saugią vietą, o pulko vado, buvusio ulonų leitenanto, akimis žiūrind – tai didelis žygdarbis.

Karas baigėsi, divizija iš Kuršo parpėdino į Vilnių ir Juozapaitis gavo atostogų. Šiaip taip įsigrūdęs į traukinį, pasiekė rusų aviacijos visiškai sugriautus Šiaulius. Parduotuvės tuščios, kaip ir vokiečių laikais, maisto produktų miestelėnai ieškojo turguje ir pas spekuliantus, todėl sugrįžimą nutarė atšvęsti restorane, ten parduoda ne tik degtinės, bet ir šokių tokių kotelėtu užkandai. Karys tik civiliais

drabužiais persivilko, kad kokie patruliai nesikabinėtų. Restoranas beveik tuščias, tad šeimynėlė išsirinko patį, jų manymu, geriausią staliuką, prie lango – ir gatvė matosi ir visa salė. Nespėjo nė užsisakyti, į salę įėjo grupelė žydų ir priėję Juozapaičių staliuką, kategoriškai nurodė:

– Čia mūsų stalas, persėskit kitur!

Juozapaitis pasiuto:

– Kiek žinau šitas restoranas ne tamstų nuosavybė ir niekas mums negali nurodinti kur sėdėti, o kur ne.

Žydai kažką paerzeliavo tarpusavyje ir išėjo, bet greitai sugrįžo enkavėdistų lydimi. Jauna žydė, vilkinti juodą odinę striukę, parodė ranka:

– Šitas...

NKVD būstinėje ji paaiškino:

– Pavardės nežinau, bet iš matymo pažįstu, tai smetoninis policininkas, karo metais Šiauliuose žydus šaudęs.

Veltui Juozapaitis tvirtino, kad karo metais Šiauliuose nė nebuvęs, jis – frontininkas, tarnavęs 16-oje lietuvių divizijoje.

– Va, jeigu kas patvirtintų, kad tarnavai toje savo divizijoje, gal ir patikėtume, o dokumentai nieko nereiškia, juos nesunku padirbti.

– Paliudyti gali pats divizijos vadas pulkininkas Motieka, jis mane pažįsta, nes anksčiau buvo mūsų pulko vadas.

Juozapaitį uždarė į kamerą ir ėmėsi aiškintis. Susiskambino su Vilniumi, su Jacovskiu, iš lovos išvertė ir pulkininką Motieką, kuris įtūžęs patvirtino, kad Antaną Juozapaitį pažįsta, tai geras ir narsus jo karys.

Paryčiaus sužvangėjo užraktai ir kameros durys atsivėrė.

– Nešdinkis! Jeigu dar kartą pakliūsi, taip lengvai neišeisi...

Leidinio „Savanoris“ redaktoriui Vytautui Voveriui

Ričardas MULEVIČIUS

Kaunas

Atsitiktinai sužinojau, kad šių metų „Savanorio“ Nr. 2 buvo pagarsintas Jūsų straipsnis „Vasario 16-oji“. Šiame straipsnyje yra dvi klaidos. Pirma – Zenonas Gerulaitis buvo ne divizijos generolas, bet brigados generolas. Antra – jo brolis Jonas Gerulaitis tarnaudamas lenkų kariuomenėje turėjo ne pulkininko, bet poručiko laipsnį. Prašau šiuos netiks-

lumus pagarsinti „Savanorio“ leidinyje.

Įdomumo dėlei Jums pasakysiu, kad J. Gerulaičiui mokantis karo mokykloje Lenkijoje, jo grupės vadas (turbūt kuopos vadas. - V.V. past.) buvo kapitonas de Golis vėliau tapęs Prancūzijos vadovu. Lenkijoje į valdžią atėjus J. Pilsudskui iš lenkų kariuomenės buvo išvaryti karininkai ne lenkų tautybės.

Jeigu „Savanoris“ yra tikrų patriotų, o ne snobinių patriotų leidinys, tai turėtų pagarsinti generolo Z. Gerulaičio sūnaus, istoriko, straipsnį „Ar už tokią teisinę Lie-

tuvos valstybę kovojo mano tėvas?“ Būtų įdomu sužinoti tikrų patriotų atsiliepinimus. Šį straipsnį pridėdau. Jis buvo pagarsintas laikraštyje „Karštas komentaras“ 2006 m. rugpjūčio mėnesį.

P.S. J. Gerulaitis buvo mano uošvis.

Redakcijos komentaras.

Zenonas Gerulaitis iš tikrųjų turėjo divizijos generolo laipsnį. 1936 m. plk. Gerulaitis pakeltas į brigados generolus, 1937 m. paskirtas kariuomenės tiekimo viršininku ir po dviejų metų pakeltas į divizijos generolus.

Tęsinys. Pradžia 3 psl.

Posakis, kad karys – ne profesija, o gyvenimo būdas, taikliai apibūdina Leono asmenybę. Jo pomėgiai ir laisvalaikis taip pat neatsiejami nuo kariuomenės: narystė karybos klube, karinių modelių klijavimas, fotografija, sukaupė nemažą kariškos uniformos atributikos, kariškų skiriamųjų ženklų kolekciją, ypač jį domina Antrojo pasaulinio karo eksponatai. Kai kuriuos eksponatus padovanojo rinktinei. Išeidamas į atsargą, Leonas surengė savo nuotraukų ekspoziciją „Tarnybos draugams“. Tai ne vienerių metų Leono, kaip neetatinio rinktinės fotografo, archyvo nuotraukos. Ekspoziciją Leonas padovanojo naujai įkurtam rinktinės karių klubui.

Apie tokius kaip Leonas sakoma – „atsidavęs tarnybai“. Jis atsakingai imdavosi jam patikėtų užduočių, aktyviai stengėsi atstovauti ir ginti rinktinės kareivių ir pus-

karininkų interesus, daug bendraudavo su kariais savanoriais. Buvo tas žmogus, pas kurį galima kreiptis ne tik tarnybos klausimais, bet ir pagalbos asmeninėms bėdoms išspręsti, ar šiaip gerą žodį išgirsti. Leonas buvo iš tų karių, kurie neskaičiuoja tarnybos valandų

Vienintelis dalykas, kuris džiugina išeinant į atsargą, yra tai, kad dabar daugiau laiko galėsiu skirti savo šeimai – žmonai, dukrai ir sūnui, – kalbėjo Leonas, kurio šeima gyvena Telšiuose, ir ilgus tarnybos metus jį retai matydavo.

Vrš. Leonas Mileikis tarnybos metu ne kartą skatintas, apdovanotas Lietuvos kariuomenės pajėgų medaliais „Už nepriekaištingą tarnybą“ ir „Už pasižymėjimą“. Lapkričio 23 d. Lietuvos kariuomenės dienos šventinėje rikiuotėje Plungėje rinktinės vadas plk. ltn. Gintaras Jaloveckas už ypatingus nuopelnus plėtojant ir stiprinant Lietuvos kariuomenę ir pasiukojimą karo

tarnybos metu, įteikė vrš. Leonui Mileikiui Lietuvos kariuomenės medalį „Už nuopelnus“.

– Šiuos apdovanojimus skiriu savo žmonai ir vaikams, kurie suprato, padėjo ir palaikė mane visus tarnybos metus. Norėčiau, kad atsirastų kada apdovanojimas, skirtas karių žmonoms, kurios susitaiko su kario žmonos dalia ir kantriai laiko keturis namų kampus, kai jų vyrai pratybose, kursuose, tarptautinėse misijose, – kalbėjo Leonas.

Džiugina tai, kad Leonas nedings iš rinktinės gyvenimo. Išėjęs į atsargą jis pasiryžęs papildyti Plungės 303-iosios kuopos karių savanorių gretas. Ten jo pagalba ir patirtis tikrai bus naudinga ir reikalinga.

– Dėkoju visiems, kurie tarnavote kartu su manimi... – nedaugžodžiavo Leonas išleidimo į atsargą ceremonijos metu. Sunku kalbėti tokiais momentais. Tačiau visi jį supratome be žodžių. Sėkmės tau, Leonai!

Toli nuo Balachnos

Tęsinys. Pradžia 10 psl.

Atsidūręs Norilske buvęs policininkas visiškai praskydo ir buvo pasiryžęs paroduoti bet ką.

– Kokias žinote fašistines organizacijas Lietuvoje?

– „Jaunoji Lietuva“, tautininkai, Savanorių kūrėjų sąjunga, Šaulių sąjunga, skautai. Aš priklausiau Šaulių sąjungai.

– Kaip sutikai tarybų valdžios paskelbimą Lietuvoje?

– Sutikau džiaugsmingai, kadangi mane paskyrė garažo viršininku, o žmona taip pat gavo gerą darbą geležinkelių valdybos inventORIZACIJOS biure.

– Tai melas, juk buvai buožė, savanoris, policininkas...

– Aš sakau teisybę!

– O kaip į tarybų valdžios įvedimą žiūrėjo Lietuvos karininkija?

– Karininkai tik dėl akių demonstravo lojalumą, o iš tikrųjų tarybų valdžios neapkentė.

– Kas iš šiuo metu esančių Norilske karininkų pasižymėjo antitarybinėmis nuotakomis?

– Kalpokas (vardo nežinau), Adomonis (vardo nežinau), pulkininkas Jackus Banys, karo mokyklos dėstytojas, Bačkis, 179-osios divizijos maistininkas, majoras Šakėnas, tos pačios divizijos štabo karininkų valgyklos viršininkas.

Vis tiek buvęs policininkas gavo 10

metų, nepadėjo nė tai, kad jis iš Mykolo persikrikštijo į Michailą Michailovičių ir savo žmonos vardą surusino į Anastasiją Jakovlevną. Nekrošius vilčių neprarado, tapo NKVD informatoriumi. Kai enkavėdistai kvosdavo kareivį, nemokantį rusiškai ar tik apsimetantį nemokančiu, vertėjo pareigas patikėdavo Nekrošiui arba buvusiam ulonų pulko leitenantui, vėliau pulko politiniam vadovui, tačiau vis tiek atsidūrusiam lageryje, Andriui Šarupičiui. Šarupičiaus išdavystė nestebina, jis – rusas, Lietuva jam – ne tėvynė, o tik melžiama karvė, bet Nekrošius, kas jis? Liaudės skerslenkis ar kitoks niekšelis? Šarupičiui bausmę sumažino ir jis parsibeldė į Lietuvą, bet komunistų pasitikėjimo neatgavo; jam leido dirbti tik Kauno mėsos kombinatė darbininku.

Nekrošius mirė Norilske, bet iki paskutinės savo gyvenimo dienos skundė ir pardavinėjo lietuvius, už duonos žiaubere, tabako žiupsnelį.

Mjr. Juozas Bačkis, diplomato Stasio Bačkio brolis, kardinolo Audrio Bačkio dėdė, tardymo metu elgėsi oriai ir padoriai, jokių pavardžių neminėjo, nieko jis negirdėjęs. Bet taip negali būti! Kvotėjas išsikvietė „Michailą Michailovičių“ Nekrošių ir šis pripaistė, kad Bačkis ne tik Lietuvoje, bet ir čia, Norilske, varo antitarybinę agitaciją, šmeižia Tarybų Sąjungą.

Panašus į Nekrošių buvo ir 615-ojo artilerijos pulko štabo raštvedys Stasys Žilys. Baigęs gimnaziją, dirbo raštininku Kauno policijoje, vėliau priimtas raštvedžiu į kariuomenės artilerijos inspekciją. Areštuotas, nes dirbęs policijoje ir dar priklausė Šaulių sąjungai. Labai nesispyrijo ir ėmė padlaižauti rusams.

– Taip, aš labai trumpai, vos du mėnesius priklausiau karinei-nacionalistinei, pasakyčiau, fašistinei, šaulių organizacijai, tačiau įstojau ne savo noru. Kas nepriklausė Šaulių sąjungai, tas negalėjo gauti jokio darbo, – nė nemirktelėjęs drožė Žilys. – Tarybų valdžios atžvilgiu aš nusi-teikęs teigiamai, o jeigu ką ir pasakiau, tai netyčia. Iš mano pažįstamų Norilske yra diviziono vadas Aleksiejūnas, kapitonas Staronis, kapitonas Saročkinas, karo technikas Žiauka, būrio vadas Petronis...

Kaip buvęs policininkas, Žilys vis tiek gavo 10 metų, mirė Taišeto lageryje 1945-ųjų pradžioje.

*Mirus Dainavos rinktinės
104-osios kuopos karei savanorei
eil. Jolantai Senkuvienei
reiškiame nuoširdžią užuojautą
velionės giminėms ir artimiesiems
Dainavos apygardos 1-oji rinktinė*

Eil. Ovidijus Tarutis – pasaulio vicečempionas

Vyr. ltn. Dalia GRIGARAVIČIENĖ

Vyčio rinktinė

Lapkričio 20-24 dienomis Rusijos mieste Tiumenėje vyko pasaulio jaunimo svarsčių kilnojimo čempionatas. Šiame čempionate Lietuvai atstovavo Vyčio rinktinės karys savanoris eil. Ovidijus Tarutis.

Čempionate eil. O. Tarutis tapo planetos jaunimo vicečempionu. Varžybų metu rinktinės karys 32 kg svarstį išrovė 85 kartus, išstūmė 81 kartą ir dvikovėje surinko 123,5 taško.

Eil. O. Tarutis sunkiausių atletų svorio kategorijoje nusileido tik Rusijos sportininkui.

Džiugu pažymėti, kad visi šie rekordai yra asmeniniai Ovidijaus rekordai.

– Esu patenkintas savo pasirodymu, nes antroji vieta – maksimalus rezultatas, kurį galėjau pasiekti šiose varžybose, – pabrėžė eil. O. Tarutis.

Rinktinės 501 pėstininkų kuopos karys eil. O. Tarutis penkis kartus dalyvavo pasaulio jaunių ir jaunimo svarsčių kilnojimo čempionatuose, iš kurių parsivežė net penkis medalius.

– Didžiuojuosi eil. Ovidijaus Tarutis pasiektais aukštais sportiniais rezultatais, kurie garsina Lietuvą ir Lietuvos kariuomenę. Kartu noriu pasidžiaugti, kad rinktinės karys eil. O. Tarutis pateko į Lietuvos geriausio sportininko 2013 m. atrankos dešimtuką. Linkiu Ovidijui aukščiausių pasiekimų ateityje! – rinktinės karį pasveikino plk. ltn. Aurelijus Motiejūnas, rinktinės vadas.

Pasaulio vicečempionas Ovidijus Tarutis rinktinėje tarnauja kartu su tėvu. **Autorės** nuotrauka

Donorystės akcija Panevėžyje

Gruodžio 5 d. Vyčio savanorių rinktinės kariai dalyvavo neatlygintinos kraujo donorystės akcijoje, kurią organizavo Nacionalinis kraujo centras. Neatlygintina kraujo donorystės akcija vyko pirminės karių sveikatos priežiūros centre Mindaugo batalione.

Vienas pagrindinių savanoriškos neatlygintinos kraujo donorystės skatinimo motyvų yra etinis. Pasaulinė sveikatos organizacija, Tarptautinė Raudonojo kryžiaus, ir Raudonojo pusmėnulio federacija bei daugelis kitų organizacijų yra įsitikinusios, kad prekiauti krauju yra morališkai nepriimtina. Nacionalinio kraujo centro duomenimis

kasdien Lietuvoje kraujo reikia 200 žmonių.

Norint užtikrinti kraujo ir jo komponentų poreikį, būtina, kad į didžiuosiuose miestuose esančius kraujo centrus kasdien ateitų ir kraujo duotų per 400 donorų. Vien sostinėje, kad ligoninės nejaustų kraujo stygiaus, reikia, kad Nacionaliniame kraujo centre kasdien kraujo duotų daugiau nei 150 donorų.

Vyčio rinktinės inf.

Nuotraukoje – ltn. Jonas Uždavins. Št. srž. **Olego Cvirinkos** nuotrauka

Leidinio „Savanoris“ redaktoriui Vytautui Voveriui

Tęsinys. Pradžia 13 psl.

Pirmosios rusų okupacijos metais generolas buvo paskirtas Raudonosios armijos 29 tautinio korpo tiekimo viršininku, bet greitai išvežtas į Norilsko konclagerį ir ten žuvo. Plk. Vytautas Gerulaitis (Witold Gierulewicz) tarnavo pulkininku Lenkijos kariuomenėje, numirė, berods, Amerikoje. Ar jis buvo nutautėjęs lietuvis, neaišku. Lenkijoje yra nemažai Gerulevičių, Gerulovičių; kad tai iškraipytos lietuviškos pavardės abejonių nekelia. Įvairiuose šaltiniuose gen. Gerulaitis ir plk. Gerulaitis laikomi broliais ar šiaip giminaičiais, bet mums, lietuviams, pulki-

ninkas įdomus kaip koks buriatų šamanas. Kas tas poručikas J. Gerulaitis, kaip jis atsidūrė Lenkijoje ir net mokėsi lenkų karo mokykloje, man nežinoma. Lenkai užgrobė trečdalį Lietuvos teritorijos, o Gerulaitis vis tiek pasidavė mūsų priešams.

De Golį gal ir išvarė iš Lenkijos, bet kodėl neišginė dzūko brg. gen. Motiejaus Radziukyno, žemaičio plk. Kazio Rumšos?

Dabartinis lietuvių kalbos žodynas žodį „snobas“ aiškina „tuščias, paviršutiniškas žmogus, pretenduojantis į įmantrų, rafinuotą skonį“. Snobizmas – manieras, būdingos

snobui. Kas tie „snobiniai patriotai“ – dar negalėčiau suprasti (nebent Raštikis). Man patriotizmas ne „snobinis“, o toks, kaip sakė Dainavos partizanų apygardos vadas partizanų kapitonas Lionginas Baliukevičius-Dzūkas: „Mūsų jėga glūdi mūsų sielose, mūsų širdyse, bet ne ginkluose“. Na, ginklų taip pat reikia turėti.

Leonardo Gerulaičio rašinio negalime spausdinti: viena, jis per ilgas mūsų mažam mėnraščiu, o antra, jau buvo spausdintas kitur, o tai neatitinka nei žurnalistinės etikos, nei „Savanorio“ specifikos.

Jei Tėvynė aukos reikalauja

Rita TAMOŠAUSKIENĖ

Darbėnų gimnazijos istorijos mokytoja

Gruodžio 11 d. Kretingos rajono Darbėnų gimnazijoje vyko renginys „Jeį Tėvynė aukos reikalauja“, skirtas Kardo partizanų rinktinės vado Kazio Kontrimo 100-osioms gimimo metinėms paminėti. Kazys Kontrimas-Tėvas rinktinėi vadovavo su pertraukomis nuo 1946 iki 1952 metų.

Pirmiausia vykome į partizano tėviškę Knėžų kaime, kurią žymi tik pastatytas kryžius. Pagerbė atminimą čia gyvenusios Kontrimų šeimos, vykome į Grūšlaukės kaimą. Bažnyčios šventoriuje prie pastatyto paminklo ir kryžiaus, Kardo rinktinės partizanams uždegėme žvakutes ir tylos minute pagerbėme žuvusiųjų atminimą. Žemaičių savanorių rinktinės Kretingos kuopa salvėmis pagerbė žuvusį vadą Kazį Kontrimą, Kardo rinktinės partizanus ir visus žuvusius už Lietuvos laisvę. Šalia

esančiose kaimo kapinėse uždegėme žvakutes prie Kazio Kontrimo tėvų ir jo brolio Adolfo Kontrimo kapo.

Grįžus į gimnaziją, vyko minėjimas, kuriame apie K. Kontrimo kovos kelią kalbėjo gimnazistas Artūras Daugintis, Kretingos kraštotyros muziejaus istorikas

Julius Kanarskas. Prisiminimais dalinosi darbinėškai Jūratė Laučiūtė ir Stasys Burba, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kretingos skyriaus pirmininkė Valerija Žalienė.

Renginio pabaigoje KASP savanoriai mokinius supažindino su savo veikla.

Kalėdinis tinklinio turnyras rinktinėje

Vyr. srž. Aringas ŠVEDAS

Žemaičių rinktinė

Gruodžio 14 d. vyko tradicinis Žemaičių rinktinės kalėdinis tinklinio turnyras, kuriame varžėsi visų rinktinės padalinių komandos ir štabo komanda, iš viso daugiau kaip 80 dalyvių. Komandų atstovams ištraukus burtus, sveikinimo kalbą bei turnyro pradžią paskelbė rinktinės štabo viršininkas mjr. Mindaugas Statkus.

Sužaidus pirmojo rato varžybas, pradėjo aiškėti tikrasis komandų pajėgumas. Po atkaklių kovų į finalinį ketvertą pateko 301, 305, 306 pėstininkų kuopų ir rinktinės štabo komandos. Dėl pirmosios vietos kovojusi su 305 pėstininkų kuopos komanda, rinktinės štabo ekipa draugišku susitarimu buvo diskvalifikuota, dėl šioje komandoje

žaidusių „legionierių“.

Turnyro nugalėtojais šiemet tapo Šilutės 305 pėstininkų kuopos komanda. Antroji vieta atiteko Kretingos 306 pėstininkų kuopos kariams, kurie nugalėtojų taurę iškovojo pernai ir dar kelerius metus iš eilės. Trečiąją vietą iškovojo Klaipėdos 301 pėstininkų kuopos komanda.

Turnyro nugalėtojams taurę ir medalius įteikė rinktinės štabo viršininkas mjr. Mindaugas Statkus, pats taip pat atstovavęs turnyre rinktinės štabo komandai. Štabo viršininkas padėjo kariams už aktyvų dalyvavimą rinktinės sportiniuose renginiuose ir palinkėjo gražiai sutikti

Rinktinės čempionai – Šilutės savanoriai. **Autoriaus** nuotrauka

artėjančias didžiulias metų šventes – Kalėdas ir Naujuosius metus.